

Nr 47.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställning angående Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti m. m.

Under punkten 129 av nionde huvudtiteln i årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att dels till Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor ävensom fastställa en oförändrad ram för garanti-givningen, dels ock medgiva vissa förändringar av lånevillkoren.

I skrivelse den 18 augusti 1949 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att det för täckande av förluster på grund av kreditgarantien anvisade anslaget skall höjas till 200 000 kronor ävensom att kreditgarantiens omfattning skall bibehållas vid nuvarande maximibelopp av 20 000 000 kronor beträffande lån för jordbrukets yttre och inre rationalisering samt jordbruks-egnahemslån. För garanti för driftslån föreslås däremot, att maximibeloppet skall sänkas från 8 000 000 kronor till 6 000 000 kronor.

Därjämte har *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 8 oktober 1949 hemställt, att gällande författningsbestämmelser angående den statliga jordbruks-egnahemsverksamheten (SFS 366/1948) skola ändras, så att amorteringstiden för jordbruksegnahemslån skall kunna utsträckas till högst trettio år.

Departementschefen har anfört.

»*Lantbruksstyrelsen* har i fråga om jordbruksegnahemsbelåningen framhållit, att de enskilda kreditinrättningarna i allmänhet bevilja bottenkredit med utgångspunkt från ett lägre belåningsvärde än det, som *lantbruksnämnderna* fastställa vid sin kreditgarantigivning. Då låntagarens amorteringsbörda på grund härav kan bli oskäligt tung har *styrelsen* föreslagit att amorteringstiden, som för närvarande ej bör överstiga 25 år, skall förlängas till högst 30 år. Som här är fråga om en kreditgarantigivning av social natur torde lånevillkoren böra vara så avvägda, att låntagaren kan återbetala lånet utan att amorteringarna bli oskäligt betungande. Jag anser därför att, då så är påkallat, möjlighet bör finnas att lätta amorteringsbördan genom att förlänga amorteringstiden till 30 år. Då liknande amorteringssvårigheter i vissa fall torde kunna uppkomma även beträffande garantilån för åtgärder för yttre och inre rationalisering, synes även för sådana lån amorteringstiden böra kunna förlängas med högst fem år. Den föreslagna möjligheten att förlänga amorteringstiden bör enligt mitt förmenande kunna medgivas beträffande såväl redan beviljade lån som nya lån. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de författningsänd-

ringar, som erfordras i anledning av vad jag föreslagit. Därest riksdagen godkänner mitt förslag torde de nya bestämmelserna få tillämpas redan före nästa budgetårs början.

Lantbruksstyrelsens förslag i fråga om kreditgarantiens omfattning för nästa budgetår anser jag kunna godtagas utom såvitt gäller driftslånen. Enligt min mening bör nämligen även beträffande dessa lån det för innevarande budgetår fastställda maximibeloppet bibehållas oförändrat under nästa budgetår. I likhet med vad som gäller för innevarande budgetår bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att, om förhållandena giva anledning därtill, medgiva jämkning i fördelningen av maximibeloppen beträffande lån för yttre och inre rationalisering samt beträffande jordbruksegnahemslån.

Då garantiverksamheten pågått blott en relativt kort tid och då närmare erfarenhet ännu saknas rörande behovet av medel för täckande av förluster i anledning av lämnade garantier, anser jag att anslaget för nästa budgetår bör upptagas med oförändrat belopp av 50 000 kronor.

Jag torde slutligen få till behandling upptaga en fråga om räntan å vissa lån från den förutvarande egnahemslånefonden m. m. 1946 års riksdag (kapitalbudgeten, bil. 8, p. 24; r. skr. nr 263) medgav dels att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 och för vilka amorterings-skyldighet inträtt, finge för åren 1947 och 1948 nedsättas till 3,6 procent eller den lägre procentsats, som kunde vara bestämd för egnahemslån i allmänhet, dels ock att i avseende å köpeskilling för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försåls eller komme att försåljnas från kronoegendom, räntan finge, i den mån köpeskillingen förräntades enligt enahanda grunder som gällt eller gällde för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under åren 1947 och 1948 utgå efter 3,6 procent. Motsvarande medgivande torde nu böra inhämtas av riksdagen även beträffande åren 1949 och 1950. Därest riksdagen bifaller detta förslag, torde det få ankomma å Kungl. Maj:t att utfärda de författningsbestämmelser, som därvid bliva erforderliga.»

Utskottet. I fråga om kreditgarantiens omfattning biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag, att sådan garanti under budgetåret 1950/51 må beviljas intill oförändrade maximibelopp, således för lån till yttre rationalisering intill 20 000 000 kronor och till inre rationalisering intill enahanda belopp samt för jordbruksegnahemslån intill likaledes 20 000 000 kronor och för driftslån intill 8 000 000 kronor. Liksom för närvarande bör Kungl. Maj:t äga att, om förhållandena giva anledning därtill, medgiva jämkning i fördelningen av maximibeloppen beträffande de tre förstnämnda slagen av lån.

Vad angår uppskattningen av medelsbehovet under anslaget har utskottet intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Den föreslagna möjligheten till förlängning av amorteringstiden i fråga om jordbruksegnahemslånen tillstyrkes av utskottet. Såsom Kungl. Maj:t

hemställt torde de nya bestämmelserna få gälla även lån, som beviljats innan ändringen träder i kraft, samt tillämpas redan före nästa budgetårs början. Utskottet tillstyrker likaså den föreslagna räntenedsättningen för åren 1949 och 1950 beträffande vissa lån från den förutvarande egnahems-lånefonden m. m.

Under återopandande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att under budgetåret 1950/51 statlig kreditgaranti må beviljas för *dels* lån avseende yttre rationalisering intill ett belopp av 20 000 000 kronor, lån för inre rationalisering intill samma belopp samt jordbruksegnahemslån intill ett belopp av likaledes 20 000 000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att, om förhållandena skulle giva anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning, *dels* driftslån intill ett belopp av 8 000 000 kronor;

b) till *Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti* för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor;

c) medgiva, att den årliga räntan å den stående delen av lån från egnahemslånefonden, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940 och för vilka amorteringsskyldighet inträtt, må för åren 1949 och 1950 nedsättas till 3,6 procent;

d) medgiva, att i avseende å köpeskillning för sådan jordbrukslägenhet eller byggnad å åbolägenhet, som år 1920 eller senare år försålts eller kommer att försäljas från kronoegendom, räntan må, i den mån köpeskillningen förräntas enligt enahanda grunder som gällt eller gälla för den stående delen av före den 1 juli 1940 beviljat egnahemslån för jordbrukslägenheter, under åren 1949 och 1950 utgå efter 3,6 procent.

Stockholm den 16 maj 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Svedberg, Carl Sundberg, Jon Jonsson, Bror Nilsson, Bertil Andersson*, Isaksson, Björck* och Einar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Tungelsta, Johnsson i Kastanjegården, Gustafson i Dädesjö, Norup*, Jacobson i Vilhelmina, Antby, Andersson i Hyssna, Hæggbloom, Jonsson i Järvsand och Ahlsten.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.